

รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของ
นักศึกษาโดยใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่บูรณาการในการสอน

นางบรรเลง สระมูล

สาขาเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ชื่อ	:	นางบรรเลง สระมูล
ชื่องานวิจัย	:	การพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษาโดยใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่บูรณาการในการสอน
สาขาวิชา	:	เทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษาโดยใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่บูรณาการในการสอน มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา 2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา และ 3) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา โดยการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการใช้สูตร $PNI_{Modified}$ สำหรับกำหนดความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมีความสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการสูงกว่าสาขาครุศาสตร์โยธา 5 ด้าน ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการเขียนรายงาน พบว่า นักศึกษาทั้งสองสาขามีสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า นักศึกษาทั้งสองสาขามีความต้องการจำเป็นสูงสุดต้องได้รับการพัฒนาในด้านการเรียบเรียง การเขียนโครงร่าง การเขียนอ้างอิง และการเขียนบรรณานุกรม ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเขียนรายงานทางวิชาการ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ รู้จักการเรียนรู้ที่เป็นระบบ รู้วิธีการใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ รู้วิธีการรวบรวม บันทึกลง และนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าอย่างมีระเบียบแบบแผน ตลอดจนมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 6 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.)

การเขียนรายงานเป็นวิธีการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนรายงานทางวิชาการ เป็นการแสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียน ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2535) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนรายงานทางวิชาการไว้ว่า การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้มากขึ้น อาจารย์ผู้สอนจะทำหน้าที่แต่เพียงให้แนวคิดหลัก แล้วชี้แนะให้ผู้เรียนได้เจาะลึกและศึกษาด้วยตนเองต่อไป บทบาทของผู้เรียนที่เคยแต่ นั่งฟังแล้วจดนำไปท่องจำนั้นจะต้องเปลี่ยนบทบาทไป เป็นการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาความรู้ความคิดของตนเองขึ้นมาจากการอ่าน หรือการไปได้รับประสบการณ์จากที่และวิธีที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ การเขียนรายงานทางวิชาการจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการเรียนระดับอุดมศึกษา เพราะการเขียนรายงานเป็นเครื่องแสดงว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้างน้อยแค่ไหน เรียนรู้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์และมีความคิดสร้างสรรค์มากน้อยเพียงใด

การเขียนรายงานทางวิชาการที่เป็นสากล มีโครงสร้างในการเขียนอยู่หลายขั้นตอนโดยที่สถาบันการศึกษาเป็นผู้ที่กำหนดรายละเอียดในการเขียนรายงานทางวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในบางประเด็น เช่น เกณฑ์ในการเขียนอ้างอิง ในส่วนของโดยทั่วไปแล้ว การเขียนรายงานทางวิชาการมีองค์ประกอบสำคัญๆ ในการเขียน 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อรายงาน 2) การรวบรวมสารสนเทศ 3) การเขียนโครงเรื่อง 4) การทำบรรณานุกรม 5) การเรียบเรียงเนื้อหา 6) การเขียนอ้างอิง และ 7) การเขียนบรรณานุกรม

จากการมอบหมายงานให้นักศึกษาทำรายงานทางวิชาการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน พบว่า รายงานทางวิชาการของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นการคัดลอกสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่างๆ นำมาบันทึกในเนื้อหารายงานของตนโดยขาดการเขียนโครงเรื่องที่ดี นอกจากนี้ ในส่วนของการเขียนเรียบเรียงเนื้อหา นั้น ขาดการเขียนอ้างอิงแหล่งที่มีของข้อมูล รวมทั้งการเขียนบรรณกรรม ซึ่งสะท้อนภาพการขาดความตระหนักในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้สารสนเทศเป็นอย่างยิ่ง

ผลการสังเกตดังกล่าว หากคณาจารย์ผู้สอนปล่อยปละละเลย หรือไม่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียบเรียงรายงานทางวิชาการที่ถูกต้องแล้ว อาจจะทำให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในอนาคตขึ้นได้ อันจะส่งผลเสียต่อผู้เรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่อไปในวงกว้าง ในขณะที่กลับกัน หากผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของการเรียบเรียงรายงานทางวิชาการ และก่อให้เกิดความตระหนักและความสำนึกในบุญคุณของเจ้าของผลงานที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า โดยอาจทำการคัดลอก หรือโดยการสรุปความ และรวมทั้งได้ถอดความสารสนเทศเหล่านั้นมาเรียบเรียงในผลงานของตน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเขียนรายงานทางวิชาการ จึงเกิดแนวคิดที่จะศึกษาสมรรถนะในการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา โดยใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นมาบูรณาการในการสอน ทั้งนี้เพื่อจะได้สารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในด้านการเขียนรายงานทางวิชาการ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาความไม่เข้าใจของนักศึกษาให้ตรงประเด็นมากที่สุด อันจะเป็นแนวทางในปลูกฝังการมีคุณธรรมและจริยธรรมในด้านการใช้สารสนเทศของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา
3. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษาด้านสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการ ตามหลักการในการเขียนรายงานซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอนด้วยกัน

ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อรายงาน 2) การรวบรวมสารสนเทศ 3) การเขียนโครงเรื่อง 4) การทำบัตรบันทึก 5) การเรียบเรียงเนื้อหา 6) การเขียนอ้างอิง และ 7) การเขียนบรรณานุกรม

ประชากรในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม (ค.อ.บ. 5 ปี) ในปีการศึกษา 2554 การวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 2 สาขา ได้แก่ สาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม และสาขาครุศาสตร์โยธา โดยมุ่งเน้นการศึกษาระดับสมรรถนะการเขียนรายงานที่มี 7 องค์ประกอบ นอกจากนี้เพื่อให้ผลการวิจัยให้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนานักศึกษาด้านสมรรถนะในการเขียนรายงานได้ตรงประเด็น จึงมีการกำหนดตัวแปรในการวิจัยที่จะอธิบายความแตกต่างของสมรรถนะการเขียนรายงานของนักศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สาขาวิชา ตัวแปรตามในการวิจัย คือ องค์ประกอบในการเขียนรายงาน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อรายงาน 2) การรวบรวมสารสนเทศ 3) การเขียนโครงเรื่อง 4) การทำบัตรบันทึก 5) การเรียบเรียงเนื้อหา 6) การเขียนอ้างอิง และ 7) การเขียนบรรณานุกรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษามีขั้นตอนในการรายงานทางวิชาการอยู่ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดหัวข้อรายงาน 2) การรวบรวมสารสนเทศ 3) การเขียนโครงเรื่อง 4) การทำบัตรบันทึก 5) การเรียบเรียงเนื้อหา 6) การเขียนอ้างอิง และ 7) การเขียนบรรณานุกรม

การกำหนดหัวข้อรายงาน หมายถึง การเลือกหัวข้อรายงานหรือการกำหนดเรื่องรายงาน ซึ่งผู้เขียนรายงานต้องเป็นผู้กำหนดเองตามความสนใจ ในบางกรณีผู้เขียนรายงานอาจจะไม่ได้กำหนดหัวข้อรายงานด้วยตนเอง เนื่องจากได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น

การรวบรวมสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการสืบค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อรายงานจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ทั้งจากวัสดุตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ซึ่งผู้เขียนรายงานจะต้องทำความเข้าใจกับสารสนเทศที่สืบค้นได้ และประเมินด้วยตนเองว่า สารสนเทศที่ค้นคว้าได้นั้นตรงตามต้องการหรือไม่

การเขียนโครงเรื่อง หมายถึง การวางกรอบโครงเรื่องเนื้อหาของรายงานตามลำดับก่อนหลัง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อระบุหัวข้อสำคัญของเนื้อหา กำหนดเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ซึ่งโครงเรื่องรายงานนี้ จะพัฒนาเป็นสารบัญของตัวเล่มรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการทำรายงานแล้วโดย

อาจมีการปรับเปลี่ยน สัดส่วนของเนื้อหาที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาให้เป็นหัวข้อที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

การทำบัตรบันทึก หรือการเขียนบัตรบันทึกการความรู้ หมายถึง ขั้นตอนที่ผู้เขียนรายงานได้ศึกษาค้นคว้าหรืออ่านสารสนเทศที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อในโครงเรื่องรายงานของตน เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ แล้วจึงเขียนบันทึกลงในบัตรบันทึก ขนาด 5 นิ้ว*8 นิ้ว หรือ 4 นิ้ว * 6 นิ้ว หรืออาจใช้กระดาษ A4 พับครึ่งแทนบัตรก็ได้

การเรียบเรียงเนื้อหา หมายถึง การเขียนเรียบเรียงเนื้อหาของรายงานตามลำดับหัวข้อในโครงเรื่อง ซึ่งผู้เขียนรายงานจะต้องศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละหัวข้อให้มีความรู้และสามารถเขียนเรียบเรียงออกมาเป็นภาษาของตนเอง

การเขียนอ้างอิง หมายถึง การเขียนแหล่งที่มาของข้อความหรือข้อมูลที่ผู้เขียนรายงานได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ และนำมาประกอบการเขียนในรายงานหรือในเอกสารของตน ทั้งนี้ใช้วิธีการสรุปเนื้อหา หรือคัดลอก หรือโดยวิธีการถอดความมาจากคำประพันธ์ประเภทต่างๆ ตลอดจนการถอดความมาจากภาษาอื่น ซึ่งเจ้าของผลงานเดิมได้ศึกษาไว้แล้ว โดยอาจจะบันทึกไว้ในวัสดุประเภทต่างๆ เช่น วัสดุตีพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ บทความจากวารสาร บทความจากหนังสือพิมพ์ จุลสาร กฤตภาค วัสดุไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ สื่อโสตทัศนวัสดุ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ และวัสดุย่อส่วน เป็นต้น เมื่อผู้เขียนรายงานได้นำข้อมูลบางส่วนมาประกอบการเขียนในรายงานของตน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเขียนแหล่งที่มาของข้อมูลเหล่านั้น

การเขียนบรรณานุกรม หมายถึง รายการของทรัพยากรสารสนเทศทั้งหมดที่ผู้ทำรายงานได้ใช้ประกอบการเขียนรายงาน ทั้งที่ปรากฏชัดเจนโดยเขียนอ้างอิงไว้ และส่วนที่ไม่ปรากฏชัดเจน แต่อาจเป็นเพียงการรวบรวมความคิดหลาย ๆ แนว แล้วนำมาเรียบเรียงใหม่เป็นภาษาของตนเอง

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการ หมายถึง ความแตกต่างระหว่างความสามารถที่ควรจะมีในด้านสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา กับความสามารถด้านสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบันของนักศึกษาตามองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ความต้องการจำเป็นกำหนดโดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ซึ่งมีค่าเท่ากับ $(I-D)/D$ โดย I (Importance) หมายถึงระดับสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการที่คาดหวัง และ D (Degree of success) หมายถึงระดับสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการที่นักศึกษามีอยู่ในปัจจุบันจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ในการวิจัยนี้กำหนดที่คะแนน 80% ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดเกรดที่ใช้แบบอิงเกณฑ์ (criterion – referenced grading) และเป็นเกณฑ์อิงร้อยละ (percentage based criteria) ซึ่งเทียบได้เท่ากับเกรด A หมายถึงตอบถูกกว่าร้อยละ 80 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546 อ้างถึงใน บรรณเลข ธรรมมูล, 2546)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้สารสนเทศเกี่ยวกับระดับสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษา ซึ่งเป็นความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษาที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการในการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนรายงานทางวิชาการของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

